

אוניברסיטת תל-אביב
 בית-הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל
 Tel Aviv University - Bob Shapell School of Social Work

גישות בהתערבות ובטיפול בהפרעות פוסט טראומטיות

Intervention and Therapy in Post-Traumatic Stress Disorder.

תואר שני - מסלול טראומה
 סמסטר ב' תשפ"ב

מס' קורס 110-4593-33

שם המרצה: ד"ר אופיר לוי, משרד: חדר 250 טלפון: 6409562. דואר אלקטרוני:

ofirleviphd@gmail.com

שעת קבלה: יום ב' בשעה 14:00. (בתיאום מראש)

מועד ומיקום ההרצאות: יום ב', 12:30-14:00, חדר 125.

הקורס "גישות בהתערבות ובטיפול בהפרעות פוסט טראומטיות" עוסק בשיטות התערבות וטיפול בתגובות למצבי דחק טראומטיים החל מהשלב האקוטי היינו, תגובת לחץ חריפה (Acute Stress Reaction) והפרעת דחק חריפה (Acute Stress Disorder) ועד תגובת לחץ פוסט טראומטית (PTSD) וטראומה מורכבת (complex trauma). הקורס יפתח בהבנת חשיבותה ומיקומה של המניעה הראשונית ולאחר מכן יוצגו שיטות התערבות וטיפול שונות, העקרונות האופייניים להן, הטכניקות המרכזיות הנגזרות מהן והקשר שלהן לתגובה ו/או להפרעה שהתפתחה כתוצאה מהחשיפה לטראומה. הקורס לא נועד להכשיר את המשתתפים כמטפלים בשיטות אלה, אלא לחשוף אותם לאפשרויות הקיימות בשדה ההתערבות והטיפול בטרומה.

The course "Approaches in intervention and treatment of post-traumatic disorders" deals with methods of intervention and treatment of reactions to traumatic stress situations starting from the acute phase, that is, acute stress reaction and acute stress disorder to post-traumatic stress reaction (PTSD) and complex trauma. The course will begin with understanding the importance and position of primary prevention, and then various intervention and treatment methods will be presented, their typical principles, the key techniques derived from them and their connection to the reaction and/or

כל הזכויות שמורות לד"ר אופיר לוי

disorder that developed as a result of exposure to trauma. The course is not intended to train the participants as therapists with these methods, but to expose them to the possibilities that exist in the field of trauma intervention and treatment.

מבנה הקורס

הקורס יהיה מבוסס על קריאת מאמרים המייצגים את גישות ההתערבות והטיפול, עבודה בקבוצות קטנות וסימולציות המאפשרות חשיפה (חלקית ביותר) לחלק מהשיטות. מעבר לכך, ייתכן וישולבו בקורס הרצאות אורח. והיה ומגבלות הקורונה יחייבו את העברת הקורס בזום, הסימולציות יומרו לעבודה בקבוצות קטנות בהתבסס על חלוקה לחדרים.

מטלות הקורס

1. נוכחות חובה והשתתפות פעילה בכל המפגשים בכיתה.
  2. קריאת מאמרי החובה.
  3. השתתפות פעילה בסימולציות (יידרשו מתנדבים...) ובעבודה בקבוצות קטנות.
1. סוג הקורס: סמסטריאלי/ קורס חובה
  2. נושאי הקורס:
    - א. הבנת מיקומה וחשיבותה של המניעה הראשונית אל מול הפנומנולוגיה של הטראומה.
    - ב. הכרות עם ההתערבויות האופייניות לתגובת דחק חריפה (A.S.R.) והפרעת דחק חריפה (A.S.D.) לרבות התערבויות וטיפול פרטני וקבוצתי.
    - ג. הכרת טכניקות טיפול לשלב הראשון של הפרעת לחץ פוסט טראומתית (P.T.S.D.), לרבות טיפול קבוצתי.
    - ד. הכרות עם טיפול בטראומה מורכבת.
- הערה:** ייתכנו שינויים בתכנים שיילמדו ובסדר העברת הנושאים.
3. אופן הלימוד: הרצאות המבוססות על חומר הקריאה, בליווי מצגת וסרטים ובשילוב סימולציות/ תרגילים.
  4. מטלה/ ציון בקורס:

שקלול הציון	אופן מילוי הדרישות	מבחן בסוף הסמסטר
*ציון המבחן הינו הציון הסופי של הקורס.	מבחן רב ברירה (אמריקאי) - 25/28 שאלות.	

חובה

- הפרט, ד' י'. (2011). יסודות הטיפול הקוגניטיבי-התנהגותי. בתוך: צ. מרום, ש.ג. שכטמן, נ. מור & י. מאירס (עורכים): *טיפול קוגניטיבי-התנהגותי במבוגרים* (עמודים: 9-16). תל-אביב: הוצאת דיונון מבית פרובוק בע"מ.
- זליגמן, צ. (2019). מאלם לרב קוליות – תנועה בשתיים בטיפול התייחסותי בנפגעות והנפגעי טראומה מינית. *שיחות ל"ג* (2), 109-116.
- לטי, ה', מ', גז, י', נדב, מ', שיבר, א'. (2010). עקרונות אבג"ד להתערבות ראשונית באירועי דחק: א (אוריינטציה) ב (בטחון) ג (גוף ד) (דיאלוג). *הרפואה*, (3), 149-153, 156.
- עומר, ח' (1991). פיגועים המוניים: תפקיד צוות חירום. *שיחות*, (3), 157-170.
- לוי, א', שובל, י'. (2010). "התערבות קבוצתית המשכית – פרוטוקול להתערבות ייחודית עם יחידות מילואים לוחמות". *שיחות*, כ"ד (3), 282-275.
- לוי, א', שובל, י', ביבי, א', פרוכטר, א' (2015). טיפול קבוצתי באוריינטציה פסיכודינמית לנפגעי הפרעת דחק פוסט טראומטית כרונית ומורכבת. *מגמות*, נ(1), 159-176.
- לוי, א', סבטליצקי, ו', זוסמנוביץ, ס', פרשה, א', פרוכטר, א'. (2017). שילוב בין טיפול קבוצתי ממוקד טראומה וטיפול באומנות עם לוחמים שנחשפו לאירועי לחימה טראומטיים. מקבץ – כתב העת הישראלי לטיפול קבוצתי. (1)22, 7-26.
- Bisson, J. I., Berliner, L., Cloitre, M., Forbes, D., Jensen, T. K., Lewis, C., . . . Shapiro, F. (2019). The international society for traumatic stress studies new guidelines for the prevention and treatment of posttraumatic stress disorder: Methodology and development process. *Journal of Traumatic Stress*, 32, 475-483. <http://dx.doi.org/10.1002/its.22421>
- Levi, O., Ben Yehuda, A., Pine, D.S., & Bar-Haim, Y. (2021). A Sobering Look at Treatment Effectiveness of Military-Related Posttraumatic Stress Disorder. *Clinical Psychological Science*. doi: 10.1177/21677026211051314.
- Svetlitzky, V., Farchi, M., Ben-Yehuda, A., Start, R. M., Levi, O., & Adler, B. A. (2020). YaHaLOM Training in the Military: Assessing knowledge, confidence and stigma. *Psychological Services*, 17(2), 151-159. doi.org/10.1037/ser0000360.

רשות:

- אורן, א., לבבי, י. (2019) שימוש בתרפיית ה-EMDR בטיפול באירועים טראומטיים. מתוך י. להב, ז. סולומון, (עורכות), משחזור לזיכרון, טיפול בטראומה נפשית, (עמ' 57-82). רסלינג, תל אביב.
- דריידן, ו'. (2006). תמצית הטיפול ההתנהגותי הר"א (רציונאל-אמוטיבי). בתוך: *טיפול התנהגותי רציונלי-אמוטיבי* (עמודים: 11-27). הוצאת ספרים "אח": חולון.
- זליגמן, צ. (2019). 'אל תרחק ממי כי צרה קרובה כי אין עוזר' – טיפול פסיכודינמי התייחסותי במטופלים הסובלים בעקבות טראומה מסיבית. מתוך י. להב, ז. סולומון, (עורכות), משחזור לזיכרון, טיפול בטראומה נפשית, (עמ' 263-308). רסלינג, תל אביב.
- שובל, י', לוי, א', דקל, ר', סולומון, ז'. (2011). "הערכת התערבות התשאל לגווניה: סקירת הספרות המחקרית", *חברה ורווחה* לא (2), 173-203.
- שלו, א', אדסקי, ר', בוקר, ר', בנעט, י', בר-גיא, נ', הדר, ה', פרי, ט', פרידמן, ש', קופר, ר', תובל משיח, ר'. (2002). התערבויות קליניות באירועי דחק מתמשכים. *שיחות*, י"ז, (1), 5-19.

- Adler, A. B., Start, A. R., Milham, L., Allard, Y. S., Riddle, D., Townsend, L., & Svetlitzky, V. (2019). Rapid response to acute stress reaction: Pilot test of iCOVER training for military units. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*. doi.org/10.1037/tra0000487.
- Ehlers, A., Clark, M. D. (2000). A cognitive model of posttraumatic stress disorder *Behaviour Research and Therapy*, 38, 319-345.
- *Mitchell, J. T. (1983). When disaster strikes: The critical incident stress debriefing process. *Journal of Emergency Medical Service*, 8, 36-39.
- Levi, O., Bar-Haim, Y., Kreiss, Y., & Fruchter, E. (2016). Cognitive-behavioral therapy and psychodynamic psychotherapy in the treatment of combat-related post-traumatic stress disorder: A comparative study. *Psychotherapy. Clinical psychology & Psychotherapy*, 23(4), 298-307. doi: 10.1002/cpp.1969.
- Levi, O., Shoval-Zuckerman, Y., Fruchter, E., Bibi, A., Bar-Haim, Y., Wald, I. (2017). Benefits of a Psychodynamic Group Therapy (PGT) Model for Treating Veterans with PTSD. *Journal of Clinical Psychology*. 73(10):1247-1258. doi: 10.1002/jclp.22443.
- Lonergan, M. (2014) Cognitive Behavioral Therapy for PTSD: The Role of Complex PTSD on Treatment Outcome. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 23(5), 494-512, DOI: 10.1080/10926771.2014.904467.
- Riggs, S. D., Sermanian, D. (2012). Prevention and care of combat-related PTSD: Directions for future exploration. *Military Medicine*, 177, 8-14.
- Roberts, P.N., Kitchiner, J.N., Kenardy, J., Bisson, I.J. (2009). Systematic Review and Meta-Analysis of Multiple-Session Early Interventions Following Traumatic Events. *Am. J. Psychiatry*, 166, 293-301.
- Solomon, Z., Levin, Y., Crompton, L., & Ginzburg, K. (2019). Is acute stress reaction a risk factor for early mortality? *Health Psychology*, 38(7), 606-612. <http://dx.doi.org/10.1037/hea0000744>.
- Solomon, Z., Shklar, R., & Mikulincer, M. (2005). Frontline treatment of combat stress reaction: A 20-year longitudinal evaluation study. *American Journal of Psychiatry*, 162(12), 2309-2314. doi: 10.1176/appi.ajp.162.12.2309.
- Waller, G., & Turner, H. (2016). Therapist drift redux: Why well-meaning clinicians fail to deliver evidence-based therapy, and how to get back on track. *Behaviour Research and Therapy*, 77, 129-137. doi: 10.1016/j.brat.2015.12.005.
- Wampold, E.B. et al., (2010) Determining what works in the treatment of PTSD. *Clinical Psychology Review* 30, 923-933. doi: 10.1016/j.cpr.2010.06.005.

פירוט תוכן השיעורים ומאמרי החובה בטבלה

הערות	מאמרי חובה	נושא ההרצאה	מספר שיעור
תרגיל בכיתה	עומר, ח', (1991). פיגועים	עקרונות של מניעת	1-3

<p>(בהתבסס על רעיונותיו של עומר, תוכנית מניעה בחירום למקום העבודה בו אחת מהסטודנטיות עובדת. ראו הוראות מפורטות בקובץ "תרגיל – בניית תוכנית מניעה".</p>	<p>המוניים: תפקיד צוות חירום. שיחות, ה(3), 157-170 (יש לקרוא עד עמוד 166 נסעיף שלב השיקום).</p>	<p>התפתחות PTSD</p>	
<p>לא חובה (יעשה בו שימוש)</p>	<p>*Bisson, J. I., Berliner, L., Cloitre, M., Forbes, D., Jensen, T. K., Lewis, C., . . . Shapiro, F. (2019). The international society for traumatic stress studies new guidelines for the prevention and treatment of posttraumatic stress disorder: Methodology and development process. <i>Journal of Traumatic Stress</i>, 32, 475-483. http://dx.doi.org/10.1002/jts.22421</p> <p>*Wampold, E.B. et al., (2010) Determining what works in the treatment of PTSD. <i>Clinical Psychology Review</i> 30, 923-933.</p>	<p>מבוא – גורמים המשפיעים על טיפול והתערבות בטרומה.</p> <p>קווים מנחים לטיפול ב- PTSD</p>	<p>4-5</p>
<p>שתי סימולציות – אחת להדגמת ההתערבות בקבוצה ואחת להמחשת התערבות פרטנית.</p>	<p>* לוי, א', שובל, י'. (2010). "התערבות קבוצתית המשכית – פרוטוקול להתערבות ייחודית עם יחידות מילואים לוחמות". שיחות, כ"ד (3), 282-275.</p> <p>*לטי, ה', מ', גז, י', נדב, מ', שיבר, א'. (2010). עקרונות אבג"ד להתערבות ראשונית באירועי דחק: א (אוריינטציה) ב(בטחון) ג(גוף ד(דיאלוג). הרפואה, 149 (3), 153-156.</p> <p>*Svetlitzky, V., Farchi, M., Ben-Yehuda, A., Start, R. M., Levi, O., & Adler, B. A.</p>	<p>"התערבויות מוקדמות" במהלך האירוע ובשלב תגובת הדחק החריפה (A.S.R.) – קבוצתי ופרטני.</p>	<p>5-8</p>

	(2020). YaHaLOM Training in the Military: Assessing knowledge, confidence and stigma. <i>Psychological Services</i> , 17(2), 151-159. doi.org/10.1037/ser0000360.		
סימולציה להמחשת השלב הראשון של הטיפול הקוגניטיבי-ההתנהגותי (בשלשות). הטיפול הקבוצתי הממוקד יתואר אך לא יתורגל.	*הפרט, ד' י' (2011). יסודות הטיפול הקוגניטיבי-ההתנהגותי. בתוך: צ. מרום, ש.ג. שכטמן, נ. מור & י. מאירס (עורכים): <i>טיפול קוגניטיבי-ההתנהגותי במבוגרים</i> (עמודים: 1-16). תל-אביב: הוצאת דיונון מבית פרובוק בע"מ.	טיפול בהפרעת דחק חריפה (A.S.D.) – פרטני וקבוצתי.	9-11
	*לוי, א', סבטליצקי, ו', זוסמנוביץ, ס', פרשה, א', פרוכטר, א'. (2017). שילוב בין טיפול קבוצתי ממוקד טראומה וטיפול באומנות עם לוחמים שנחשפו לאירועי לחימה טראומטיים. מקבץ – כתב העת הישראלי לטיפול קבוצתי. 22(1), 7-26.		
	*זליגמן, צ. (2019). מאלם לרב קוליות – תנועה בשתיים בטיפול התייחסותי בנפגעות והנפגעי טראומה מינית. <i>שיחות ל"ג</i> (2), 109-116.		
	*לוי, א', שובל, י', ביבי, א', פרוכטר, א' (2015). טיפול קבוצתי באוריינטציה פסיכודינמית לנפגעי הפרעת דחק פוסט טראומטית כרונית ומורכבת. <i>מגמות</i> , נ(1), 159-176.	טיפול ב-PTSD ובטראומה מורכבת: פרטני וקבוצתי.	12-13
	*Levi, O., Ben Yehuda, A., Pine, D.S., & Bar-Haim, Y. (2022). A Sobering Look at Treatment Effectiveness of Military-Related Posttraumatic Stress Disorder. <i>Clinical Psychological Science</i> . doi: 10.1177/21677026211051314		

הערות:

1. ייתכנו שינויים בסדר העברת הנושאים ובפרטי הקריאה.

2. ייתכן ש- 1-2 שיעורים יועברו באמצעות הזום. תמסר על כך הודעה מראש.